

Кваліфікаційна робота

Романенко Надія Андріївни

на здобуття освітнього ступеня Магістр

за ОНП «Реставрація станкового і монументального живопису»

складається з трьох частин: реставрація, копія, дослідницька робота

Реставрація:

1) Пам'ятка, друга половина XVIII століття –середина XIX століття, Україна, «Царські врата» (ліва стулка) (реатрибутовано як «Двері Арон-га-Кодешу»). д., о., 205x50 см; Білоцерківський краєзнавчий музей, інв. НДМ-1749. Вхідний № НАОМА 2210.

Підстава для реставрації: незадовільний стан збереженості: втрати різьблених елементів; порушений зв'язок між основою та ґрунтом; втрати золочення; замалювання медальйонів; ущільнені поверхневі забруднення.

Виконані процеси: Було проведено комплекс консерваційно-реставраційних заходів, спрямованих на збереження та відновлення пам'ятки. Виконано очищення поверхні від легких і стійких пилобрудових забруднень, усунуто сліди попередніх втручань та розкрито пізні записи. Проведено укріплення зв'язку між поліхромією, левкасом і основою, а також консолідацію автентичного шару живопису. Усунуто пізні замалювання, внаслідок чого встановлено первісне призначення пам'ятки. Відновлено цілісність основи шляхом доповнення її втрат, підведено реставраційний левкас, виконано тонування втрат поліхромії та нанесено захисне покриття. Окремий комплекс робіт було спрямовано на обробку металевих елементів, зокрема видалення продуктів корозії, стабілізацію та консервацію металу. У результаті проведених заходів пам'ятка набула фізичної цілісності та експозиційного вигляду, що забезпечує можливість її подальшого зберігання, дослідження та музейного експонування.

2) Корогва двобічна. «Архистратиг Михайл та Преображення Ісуса Христа». Початок XX століття, Івано-Франківська область, Косівський

район, село Космач. П., о., 44,5 x 35 см; Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», інв. НДФ-226. Вхідний № НАОМА 3480.

Підстава для реставрації: Порушений зв'язок між основою, ґрунтом та фарбовим шаром. Деформації основи становлять загрозу для цілісності пам'ятки. Значні втрати живопису та ґрунту. Є необхідність провести повний комплекс реставраційно-консерваційних дій та надати пам'ятці експозиційного вигляду.

Виконані процеси: Було проведено комплекс реставраційних заходів, спрямованих на стабілізацію стану пам'ятки та усунення деформацій основи. Виконано сухе й вологе очищення поверхні, укріплення фарбового шару та основи, вирівнювання полотна шляхом зволоження, розтягування і пресування, а також доповнення наскрізних втрат полотняними нитками, підібраними відповідно до структури оригіналу. Після стабілізації основи видалено стійкі забруднення, заповнено втрати ґрунту реставраційним ґрунтом, проведено тонування пошкоджених ділянок і нанесено захисне покриття з дамарного лаку та пінену. Для забезпечення належного зберігання та експонування пам'ятку зафіксовано між двома пластинами оргскла, що стабілізувало її стан і забезпечило можливість демонстрації обох сторін твору.

Керівники: Тимченко Т.Р., кандидат мистецтвознавства, доцент, художник-реставратор вищої кваліфікації станкового олійного живопису; Вислободов О.В., старший викладач.

Рецензент: Марченко Г.А., художник-реставратор науково-дослідного відділу реставрації та консервації рухомих пам'яток Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», художник-реставратор вищої кваліфікації станкового олійного живопису.

Копія:

Копія фрагменту з картини А. Ріпера (1865-1940) «Сонячний куточок» (Інтер'єр з жінкою, яка читає), Німеччина, кін. XIX – поч. XX століття.

Керівник: Сомик-Пономаренко І.М., старший викладач, член КоНСХУ.

Рецензент: Марченко Г.А., художник-реставратор науково-дослідного відділу реставрації та консервації рухомих пам'яток Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», художник-реставратор вищої кваліфікації станкового олійного живопису.

Копія фрагменту картини виконана на дерев'яній дошці (порода дерева: липа) 50x70 см, зі шпугами на тильній стороні. Дошку було проклеєно, наклеєно на неї паволоку, нанесено левкас у кілька шарів, поверхню відшліфовано. Виконано підготовчий малюнок. Здійснено багат шарові прописки відповідно до трьох стадій виконання живопису.

Дослідницька робота «Інтеграція експертних наукових методів деревознавства в українську реставраційну практику».

Науковий керівник: канд. мистецтвознавства, доцент Т.Р. Тимченко.
Рецензент: зав. кафедри дизайну МАУП, канд. мистецтвознавства, доцент П. В. Нестеренко.

У дослідженні проаналізовано та систематизовано сучасні експертні наукові методи деревознавства, а також визначено можливості їх інтеграції в українську реставраційну практику. Метою роботи є комплексне вивчення деревини як природного матеріалу, висвітлення можливостей сучасної консервації та реставрації виробів із дерева в українському науковому середовищі та обґрунтування шляхів упровадження деревознавчих досліджень у практику реставрації пам'яток.

Методи деревознавства були апробовані під час дослідження та реставрації пам'яток з дерева. Отримані результати зіставлено з висновками чотирьох інших наукових методів експертизи, що дало змогу здійснити комплексний аналіз об'єктів дослідження. Окрему увагу приділено оцінці актуальності та ефективності фізико-оптичних методів аналізу деревини в дослідженні пам'яток історико-культурної спадщини, а також визначенню можливостей їх практичного застосування доступними технічними засобами.

Джерельною базою дослідження стала пам'ятка дерев'яного поліхромного різьблення «Царські врата», передана на кафедру техніки та

реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (місце постійного зберігання – Білоцерківський краєзнавчий музей). Проведені дослідження та реставраційні заходи дали змогу уточнити атрибуцію пам'ятки та ввести її до наукового обігу.

У магістерській роботі систематизовано відомості щодо дослідження порід деревини з урахуванням особливостей української реставраційної практики та міжнародних класифікаційних підходів. Узагальнено теоретичні дані про морфологічні особливості деревини та обґрунтовано значення їх вивчення для реставрації творів мистецтва. Важливою складовою дослідження стало застосування методу оптичної мікроскопії для аналізу зразків деревини, а також проведення порівняльного аналізу міждисциплінарних підходів до реставрації дерев'яних виробів, що дозволило визначити взаємозв'язок між деревознавством, реставрацією та фізико-хімічними методами дослідження.

Результати роботи можуть бути використані в науковій, освітній, реставраційній та музейній практиці.

Ключові слова: *фізико-оптичні дослідження дерева, дендроанатомія, реставрація, консервація, експертиза творів мистецтва, поліхромна скульптура, декоративне різьблення та рельєф.*

Копія